

പ്രഭാവവും വിചിത്രപ്രത്യയാരബ്ധതയും

വൈദ്യഭൂഷണം കെ. രാഘവൻ തിരുമുല്പാട്

പ്രസിദ്ധനായ ഇന്ദു തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പ്രഭാവത്തേയും വിചിത്രപ്രത്യയാരബ്ധതയേയും കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

പ്രഭാവവിചിത്രപ്രത്യയാരബ്ധയോ ഭേദശ്ച സമയോർദ്ദ്രവ്യയോരേ കസ്യ വിശിഷ്ടകർമ്മജനകത്വം പ്രഭാവഃ സമയോരേവാനയോർവിരുദ്ധ കാര്യകരത്വം വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധത്വം

പ്രഭാവവും വിചിത്രപ്രത്യയാരബ്ധതയും എന്തെന്നും അവ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം എന്തെന്നും ഏകകാലത്തെ ചിന്തനത്തിന്റെ ഫലമായി കുറെയൊക്കെ ഒരു തീരുമാനത്തിൽ എത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ആചാര്യവര്യനായ ഇന്ദുവിനാൽ കുറിക്കപ്പെട്ട ഈഷത് ഭേദം എന്തെന്ന് മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഇപ്പോഴും വിഷമം തന്നെയായിരിക്കുന്നു. സമങ്ങളായ ദ്രവ്യങ്ങളിലൊന്നിൽ വിശിഷ്ടമായ കർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ പ്രഭാവം; സമങ്ങൾ തന്നെയായ അവ വിരുദ്ധങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ ചെയ്യുക എന്നുള്ളത് വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധത്വം എന്നാണല്ലോ ആ വാക്യങ്ങളുടെ അർത്ഥം പറയേണ്ടത്.

‘രസാദിസാമ്യേ യത് കർമ്മ വിശിഷ്ടം തത് പ്രഭാവജം’ എന്നു ഉള്ള പ്രഭാവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ശാസ്ത്രത്തിന്റെ അർത്ഥം ആലോചിക്കുമ്പോൾ സമങ്ങളായ രണ്ട് ദ്രവ്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് വിശിഷ്ടമായ കർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്നു എന്ന് അർത്ഥം എങ്ങനെ കിട്ടുന്നു എന്ന് അറിയുന്നില്ല. അതുവരെ പറഞ്ഞുവെച്ച രസാദികൾ എന്നത് രസം, ഗുണം, വീര്യം, വിപാകം എന്നിവ

യാണല്ലോ. ഇവയ്ക്ക് ദ്രവ്യത്തിൽ സാമ്യമുണ്ടാകാം. ഏത് ഭൂതസന്നി
വേശം കൊണ്ട് ദ്രവ്യം നിഷ്പന്നമായോ അതേ ഭൂതസന്നിവേശം തന്നെ
രസാദികൾക്കും കാരണമാകുമ്പോൾ അവയ്ക്ക് സാമ്യമുണ്ടാകുന്നു.

മധുരമായ ദ്രവ്യം സ്നിഗ്ദ്ധവും ഗുരുവുമായിരിക്കുകയും ശീതവീ
ര്യമായിരിക്കുകയും മധുരവിപാകമായിരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ ഏറെ
ക്കൂറെ ഒരേ ഭൂതസന്നിവേശം തന്നെ അവയ്ക്കെല്ലാം കാരണങ്ങളായി
എന്ന് കരുതാം. ബൃഹണ്ണം എന്നും കഫവർദ്ധനം എന്നും പറയാവുന്ന
കർമ്മം അത് ചെയ്യുകയും ചെയ്യും. വിജാതീയതേജസംയോഗത്തിന് (പാ
കവിശേഷത്തിന്) വിധേയമാകുന്ന ഒരേതരം ഭൂതസന്നിവേശമാണ്
ദ്രവ്യരസാദികൾക്ക് കാരണമാകുന്നത്. ഇങ്ങനെയുള്ള ദ്രവ്യത്തിൽ രസ
ത്തിന്റെ ജ്ഞാനം കൊണ്ടുതന്നെ സാമാന്യമായി കർമ്മത്തെ ഊഹിക്കാൻ
കഴിയും. അതിനെ സാമാന്യമായ കർമ്മം എന്ന് പറയാം. അത്തരം ദ്രവ്യ
ങ്ങളിലെല്ലാം ഏറെക്കൂറെ ഒരേ കർമ്മത്തെത്തന്നെ ചെയ്യും. ചിലപ്പോഴാ
കട്ടെ രസാദികൾ ഒരേതരം ഭൂതസന്നിവേശങ്ങൾ കൊണ്ട് നിഷ്പന്നമാ
കുക എന്ന സാമ്യം ഉണ്ടായിട്ടും ആ ദ്രവ്യത്തിന്റെ കർമ്മം വിശിഷ്ടമായി
കാണപ്പെടാറുണ്ട്.

വിശിഷ്ടം എന്നതിന് വ്യത്യസ്തം എന്നർത്ഥം. വിരുദ്ധം എന്ന്
തന്നെ താൽപര്യം പറയണം. സമാനമല്ലെങ്കിൽ വിപരീതമെന്നല്ലാതെ
സമാന്യവും വിശേഷവുമല്ലാതെ മൂന്നാമത് ഒരു തരം കർമ്മം ഉണ്ടാകാ
നിടയില്ലല്ലോ. രസവീര്യഗുണാതിശായിയായ ദ്രവ്യസ്വഭാവമാണ് പ്രഭാവം
എന്ന് താൽപര്യം. ദ്രവ്യം അവയെ വെച്ച് ചെയ്യുമെന്ന് വിചാരിക്കാവുന്ന
തല്ലാത്ത കർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്നത് പ്രഭാവം കൊണ്ടാകുന്നു. ഇവിടെ രണ്ട്
ദ്രവ്യങ്ങളിൽ രസാദിസാമ്യമുള്ളപ്പോൾ ഒരു ദ്രവ്യം ചെയ്യുന്ന വിശിഷ്ട
മായ കർമ്മം പ്രഭാവമാകുന്നു എന്ന വ്യാഖ്യാനം നിഷ്കൃഷ്ടമാണെന്ന്
തോന്നുന്നില്ല. രസാദിസാമ്യേ യത് കർമ്മ, എന്നേ ഉള്ളുവല്ലോ. യച്ഛബ്ദം
കൊണ്ട് ദ്രവ്യത്തെ പിടിക്കുക വിഷമം തന്നെ. ആവശ്യമില്ലാത്ത അദ്ധ്യാ
ഹാരം എന്ന ദോഷം ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ സ്പഷ്ടമാകുന്നു. അഷ്ടാം
ഹൃദയത്തിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങളെക്കുറിച്ച് ആലോചി
ക്കാം.

ദന്തി : രസത്തിലും പാകത്തിലും കടു, തീക്ഷ്ണ ഗുണം,
ഉഷ്ണവീര്യം

ചിത്രകം : രസത്തിലും പാകത്തിലും കടു, തീക്ഷ്ണഗുണം,
ഉഷ്ണവീര്യം

ഇവയിൽ ദന്തി വിരേകത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത് പ്രഭാവം കൊണ്ടാണ്. ഇത്തരം രസാദികളുള്ള ദ്രവ്യം അഗ്നിപവനോത്കടമാകും. അഗ്നിപവനോത്കടമായ ദ്രവ്യം ഊർദ്ധ്വഗമമാണ്. ഛർദ്ദിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഇവിടെ ദന്തി വിരേചനത്തെ ചെയ്യുന്നു. കർമ്മത്തിൽ വൈരുദ്ധ്യം തന്നെ സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ചിത്രകമാകട്ടെ, വിദൂരദഹനചിത്രാ: എന്ന് വമനകരഗണത്തിൽ പഠിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണല്ലോ. അപ്പോൾ ദന്തിയിലെ പ്രഭാവമാണ് വിരേചനകാരിയായത് എന്ന് നിശ്ചയിക്കാം. ചിത്രകത്തിൽ പ്രഭാവമില്ല എന്ന് തോന്നും. എന്നാൽ അങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കുമ്പോൾ (ദ്രവ്യം ആശ്രയലക്ഷണം പഞ്ചാനാം; ദ്രവ്യേ രസോ ഗുണോ വീര്യം വിപാക: ശക്തിരേവ ച പദാർത്ഥാ: പഞ്ച തിഷ്ഠന്തി സ്വം സ്വം കുർവ്വന്തി കർമ്മ ച) എന്ന ലക്ഷണം ചേരാത്ത രസഗുണ വീര്യവിപാകങ്ങൾ മാത്രമുള്ള ചില ദ്രവ്യങ്ങളുമുണ്ട് എന്ന് വരുമല്ലോ? അത് ശരിയാണോ? ഏത് ദ്രവ്യത്തിലും ശക്തി എന്ന പേരോടുകൂടിയ സാമർത്ഥ്യവിശേഷമായ പ്രഭാവം ഉണ്ടാകും എന്ന് തന്നെ കരുതണം. അപ്പോൾ ചിത്രകത്തിനും പ്രഭാവം ഉണ്ടാകണം. മേധാഭിവർദ്ധനശൈവ ജാരാഗ്നിപ്രദീപന: (അഷ്ടാംഗഹൃദയകോശം) എന്ന് പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന മേധാഭിവർദ്ധനത്തെ ചിത്രകത്തിന്റെ പ്രഭാവം കൊണ്ടുള്ളതായി ഗണിക്കാമെന്ന് തോന്നുന്നു. കടുരസാദി കൊണ്ട് സിദ്ധിക്കുന്നതല്ലല്ലോ അത്. കടു മുർഛയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. മേധാകരത്വം അതിന് വിപരീതമായ കർമ്മവുമാണല്ലോ. ദ്രവ്യത്തിന് വ്യക്തിത്വം നൽകുന്ന അചിന്ത്യക്രിയാഹേതുവായ സ്വഭാവവിശേഷമാണ് പ്രഭാവം. ദ്രവ്യത്തിന് പേരിന് ഹേതുവായി നിൽക്കുന്നതാണ് എന്നുവരെ അഭിപ്രായമുണ്ട്. വസ്തുനാം യ:

സ്വസംജ്ഞായാ: പ്രവൃത്തൗ കാരണം സ്മൃതം താ
തലാഭ്യർത്ഥബോധ്യശ്ച പ്രഭാവ ഇതി സോദിത: എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുന്നു. (ദന്തീത്വം, ചിത്രകത തുടങ്ങി ഭാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നവയാണ് താതലാദികൾ, പ്രത്യയങ്ങൾ) രസാദികൾ കൊണ്ട് തുല്യത്വം ചിത്ര

കത്തിലും ദന്തിയിലും ഉള്ളതുപോലെ മധുകത്തിലും മൃദീകത്തിലുമുണ്ട്. (മധുരരസം, ഗുരുഗുണം, മധുരവിപാകം, ശീതവീര്യം) അധോഗാമിത്വം ഉണ്ടാകേണ്ടതാണ്. മൃദീക അധോഗാമിയാണ്. മധുകമാകട്ടെ ഊർദ്ധ്വഗാമിയായിരിക്കുന്നത് അതിലെ പ്രഭാവം കൊണ്ടാണ്. മദനമധുകുലംബേത്യാദി ചർദ്ദനീയഗണത്തിൽപ്പെട്ടതാണല്ലോ അത്. മൃദീകയും പ്രഭാവം കൊണ്ട് കർമ്മം ചെയ്യണമല്ലോ. ഗുണപാഠപ്രകാരം അത് രൂചിപ്രദമാകുന്നു. അഗ്നിയെ ദീപിപ്പിക്കുന്നു. മധുരം സാമാന്യമായി അഗ്നിയെ ദീപിപ്പിക്കാത്തതാണല്ലോ. രൂചിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതുമല്ല. അത്യുപയോഗത്തിൽ അഗ്നിമാന്ദ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും രൂചിയെ ഹനിക്കുന്നതുമാണ്. അപ്പോൾ മുന്തിരിങ്ങയുടെ രൂചിപ്രദത്വം പ്രഭാവം കൊണ്ടു ഉള്ളതാണെന്നുപിന്നേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ ഘൃതത്തിലും ക്ഷീരത്തിലും (മധുരാദി) രസാദിസാമ്യമുണ്ട്. ഘൃതമാകട്ടെ, അഗ്നിദീപ്തിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. മാധുര്യവും മറ്റും അഗ്നിയെ മന്ദമാക്കുകയാണ് ചെയ്യുക. ക്ഷീരം അങ്ങനെയാണ്. അതുകൊണ്ട് ഘൃതത്തിലെ പ്രഭാവമാണ് അഗ്നിദീപ്തിക്ക് കാരണമാകുന്നത്. ക്ഷീരത്തിലും എന്തെങ്കിലും പ്രഭാവമുണ്ടാകണം. സദ്യ:ശുക്ലകരമെന്നും വാജീകരം പരം എന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ക്ഷീരത്തിന്റെ പ്രഭാവം കൊണ്ടാകണം. ഏതു ദ്രവ്യത്തിനും പ്രഭാവമുണ്ടാകുമെങ്കിലും രസാദികൾക്ക് ബലസാമ്യമുണ്ടെങ്കിലേ പ്രഭാവം നൈസർഗ്ഗികമായി അതിശയേന പ്രവർത്തിക്കുകയുള്ളൂ. രസാദികളിൽ (രസഗുണവീര്യവിപാകപ്രഭാവങ്ങളിൽ ഏതാണോ ബലവത്ത്യാതോടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. അതാണ് ദ്രവ്യത്തിന്റെ പ്രവൃത്തിക്കു സവിശേഷമായി കാരണമായിത്തീരുക. (യദ്യത്ദ്രവ്യേ രസാദീനാം ബലവത്ത്വേന വർത്തതേ. അഭിഭൂയേതരാംസ്തത്തൽ കാരണത്വം പ്രപദ്യതേ). അപ്പോൾ പ്രഭാവം സ്വന്തം നിലയ്ക്ക് പ്രാധാന്യത്തെ പ്രാപിക്കാത്ത ദ്രവ്യങ്ങളുമുണ്ടാകാം. എന്നാൽ അവ അനുകൂലമായ സാഹചര്യത്തിൽ സദൃശമായ കർമ്മത്തോടുകൂടിയ ഇതരദ്രവ്യത്തിന്റെ സംയോഗത്തിൽ പോഷകമായി പ്രവർത്തിക്കുക തന്നെ ചെയ്യുന്നു.

സമങ്ങളായ രണ്ട് ദ്രവ്യങ്ങൾ വിരുദ്ധങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ ചെയ്യുന്നതാണ് വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധം എന്ന വ്യാഖ്യാനവും നിഷ്കർഷ കുറഞ്ഞതാണെന്ന് തോന്നുന്നു. രസാദികൾ (രസഗുണവീര്യവിപാകങ്ങൾ) സമങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദ്രവ്യത്തെ സമങ്ങളെന്നു പറയാം. ഇതിനു കാരണം

അവയെല്ലാം ഉപാദാനമാകുന്ന ഭൂതസന്നിവേശം സാമാന്യേന സദ്യശമാകുന്നതാണ്. ഉപാദാനകാരണത്തെ പ്രത്യയം എന്ന് പറയുന്നു. സമാനങ്ങളായ പ്രത്യയങ്ങൾ കൊണ്ട് ദ്രവ്യവും അതിലെ രസാദികളും നിഷ്പന്നമാകുമ്പോൾ അത്തരം ദ്രവ്യത്തെ സമാനപ്രത്യയാരാബ്ധം എന്ന് പറയുന്നു. (അത്തരം ദ്രവ്യങ്ങളിൽ പ്രഭാവത്തിന് പ്രത്യയമാകുന്ന ഭൂതസന്നിവേശം വ്യത്യസ്തമായിരിക്കും.) ഇത്തരം സമാനപ്രത്യയാരാബ്ധദ്രവ്യങ്ങളെ സമങ്ങൾ എന്ന് പറയാം. ഇവയിൽ (രസാദികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നോ രണ്ടോ മാത്രം സദ്യശങ്ങളായിരിക്കുകനവയെ സമങ്ങൾ എന്ന് പറയാമെങ്കിൽ സമങ്ങളല്ലാതെ ദ്രവ്യങ്ങൾ ഇല്ലെന്ന് വരും. വിശിഷ്ടകർമ്മജന്മകത്വവും വിരുദ്ധകാരത്വവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസവും അപ്യക്തമായിരിക്കുന്നു. രസാദികളിൽ ചിലതിന് പ്രത്യയമാകുന്ന ഭൂതസന്നിവേശം വ്യത്യസ്തമായിരുന്നാൽ വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധം എന്ന് ആ ദ്രവ്യത്തെ പറയുന്നു. പ്രഭാവം ദ്രവ്യനിഷ്ഠമായ ഒരു ധർമ്മമാണ്. എല്ലാ ദ്രവ്യത്തിലും ഏറ്റക്കുറച്ചിലോടെ ഉള്ളതാണ്. വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധമാകട്ടെ സാമാന്യവിധിക്ക് അപവാദമെന്ന പോലെ ചില പ്രത്യേക ദ്രവ്യങ്ങളിൽ കാണുന്ന വൈചിത്ര്യമാകുന്നു എന്ന് ധരിക്കുമ്പോൾ ഇങ്ങനെ സാദ്യശ്യപ്പെടുന്നതിലെ അനൗചിത്യം തന്നെ വ്യക്തമാകാതിരിക്കുകയില്ല.

അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിൽ വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധതയ്ക്ക് കൊടുത്തിട്ടുള്ള ഉദാഹരണങ്ങളെ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ഇത് വ്യക്തമാകും. 'സ്വാദുർഗുരുശ്ച ഗോധുമോ വാതജിൽ വാതഹൃദ്യവഃ'. സ്വാദുത്വവും ഗുരുത്വവും മാത്രം വച്ച് രണ്ട് ദ്രവ്യങ്ങൾ സമങ്ങൾ എന്ന് പറയാമോ? എന്നാൽ രസം മാത്രം കൊണ്ടും സമത്വത്തെ കൽപിച്ചാൽ എന്താണ്, എന്നു മാത്രമല്ല, വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധം കർമ്മാനുമേയമാണെന്ന് പറയാമോ? എങ്കിൽ സമാനപ്രത്യയാരാബ്ധവും കർമ്മാനുമേയം തന്നെയാകുകയില്ലേ. അപ്പോൾ രസാദികളെ സ്പർശിക്കാതെ ഗോതമ്പ് വാതജിത്തും യവം വാതകുത്തും ആണെന്ന് പറഞ്ഞാൽ എന്താണ് പോരായ്ക? *രസഗുണവീര്യവിപാകാഃ പ്രത്യേകം ച ഭൂതാനാമുത്കർഷാപകർഷസന്നിവേശവിശേഷസമുഹാദേകസ്ഥാൽ വ്യവകീർണ്ണാദാ (രസവൈശേഷികം 2-117/118)* എന്ന് രസവൈശേഷികത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും പറയുപ്രകാരം ഭൂതങ്ങളുടെ കൂടുതലിലും കുറവിലും അടക്കിലുമുള്ള

പ്രത്യേകം (വിശേഷം) കൊണ്ടാണ് രസം, ഗുണം, വീര്യം, വിപാകം എന്നിവ ഉണ്ടാകുന്നത്. (ഈ ആചാര്യൻ പ്രഭാവത്തെ അംഗീകരിച്ചിട്ടില്ല, വ്യാഖ്യാനവിശേഷം കൊണ്ട് അതിനെ വീര്യത്തിൽ പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ആദാമതായി പ്രയോഗലക്ഷണമായി കർമ്മമെന്ന പദാർത്ഥത്തെയാണ് അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്) അവയെല്ലാം ഒരേ തരം വിശേഷം കൊണ്ടും ഉണ്ടാകാം. വ്യക്തീർണ്ണം (വ്യത്യസ്തം, വ്യാമിശ്രം) ആയ വിശേഷം കൊണ്ടും ഉണ്ടാകാം. ഒരേ തരം വിശേഷത്തിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്നത് സമാനപ്രത്യയാർബ്ധം. അപ്പോൾ വിചിത്രപ്രത്യയാർബ്ധത നിമിത്തം വ്യത്യാസം വരുന്ന് രസഗുണവീര്യവിപാകങ്ങൾക്കാണ്. ഗോതമ്പിൽ അത്തരം വ്യത്യാസമില്ല. അത് ശീതവും ഗുരുവും സ്പർശവും മധുരവുമാകുന്നു. ഭൂജലാധികമായ ഒരേ സന്നിവേശവിശേഷം തന്നെയാണ് അവയ്ക്ക് കാരണം എന്ന് ശ്രദ്ധിച്ചാൽ മനസ്സിലാകും. യവമാകട്ടെ രുക്ഷവും ശീതവും ഗുരുവും സ്വാദുവുമാകുന്നു. രുക്ഷമെന്ന ഗുണത്തിന് കാരണമാകുന്ന സന്നിവേശവിശേഷം വ്യത്യസ്തമാണ്. കർമ്മാദിസ്താനുമീയന്തേ നാനാദ്രവ്യാശ്രയാ ഗുണാ: എന്നത് കൊണ്ട് വാതകൃത്വം കൊണ്ട് രുക്ഷതയെ അനുമിക്കാമെന്നത് ശരിതന്നെ. എന്നാൽ അത് കഫജിത്തുമാണ്. കഫജിതം കൊണ്ടും രുക്ഷതയെ അനുമിക്കാമല്ലോ? ഗോതമ്പും കഫത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയില്ല, ക്ഷയിപ്പിക്കുകയുമില്ല, അതിനു കാരണം അനുരസമായി ചരകത്തിൽ അതിനു പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സകഷായത്വമാകാം. അനുരസം രസത്തേക്കാൾ ഹീനമാകയാൽ കഫത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയില്ല എന്നല്ലാതെ ക്ഷയിപ്പിക്കുകയില്ല. മധുരത്തിന്റെ കർമ്മമായ വാതപിത്തഹരത്വത്തെ ബാധിക്കുകയില്ല. എങ്ങനെയും വിചിത്രപ്രത്യയാർബ്ധത കൊണ്ട് രുക്ഷമായി തീരുന്ന യവം (പ്രത്യേകിച്ചും ശീതത്തോടു കൂടുകയാൽ) വാതത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അവിടെ ശക്ത്യുൽകർഷവിവർത്തിയായ രുക്ഷത്തെ പറയാതെ അതിന്റെ കർമ്മമായ വാതകരത്വത്തെ പറഞ്ഞതിൽ എന്തോ ഭംഗിക്കുറവ് തോന്നുന്നു. സ്വാദുവും ഗുരുവുമായ ദ്രവ്യം സാമാന്യേന സ്പർശമാകണം. ഗോതമ്പ് അപ്രകാരമാണ്. യവമാകട്ടെ വിചിത്രപ്രത്യയാർബ്ധത കൊണ്ട് രുക്ഷമായി എന്ന് ചുരുക്കം. ഇത് വിചിത്രപ്രത്യയാർബ്ധത കൊണ്ട് (ഭൂതസന്നിവേശ വിശേഷം വ്യവക്തീർണ്ണമാകയാൽ) ഗുണത്തിന് മാറ്റം വരുന്നതിനുദാഹരണമാകുന്നു.

ഉഷ്ണാ: മത്സ്യാ: പയ: ശീതം - സ്വാദുവും ഗുരുവും തന്നെയാണ് അവ രണ്ടും. മത്സ്യം ഗുരുവും മധുരവും സ്നിഗ്ധവും ഉഷ്ണവും പാകത്തിൽ മധുരവുമാകുന്നു. ഭുജലാദികളല്ലാത്ത ഭുതസന്നിവേശം മത്സ്യത്തിൽ ഉഷ്ണവീര്യത്തിന് കാരണമായിരിക്കുന്നു. പയസ്സ്(പാൽ) മധുരവും ഗുരുവും ശീതവും പാകത്തിൽ മധുരവുമായി എല്ലാ കർമ്മങ്ങൾക്കും സാമാന്യമായി ഭുജലാധികമായ ഭുതസന്നിവേശത്തോടു കൂടിയതാകയാൽ സമാനപ്രത്യയാരാബ്ധമാണ്. മത്സ്യമാകട്ടെ, വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധമാകുന്നു. **കടു: സിംഹോ ന സുകര:** - സിംഹമാംസവും മധുരവും സ്നിഗ്ധവും ഉഷ്ണവും പാകത്തിൽ കടുവും ആകുന്നു. സുകരമാംസം (പന്നിമാംസം) മധുരവും ഗുരുവും സ്നിഗ്ധവും ഉഷ്ണവും പാകത്തിൽ മധുരവും ആകുന്നു. (ഇവിടെ ഗുണം കൊടുത്തിട്ടുള്ളത് ഔഷധി നിഘണ്ടുവിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരമാകുന്നു) ആലോചിക്കുമ്പോൾ സിംഹവും സുകരവും വെവ്വേറെ അംശത്തിൽ വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധമെന്നു തന്നെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മധുരവും സ്നിഗ്ധവും ആകുന്നതിനാവശ്യമായ ഭുതസന്നിവേശവിശേഷമല്ലെല്ലോ കടുവിപാകത്തിന് ആവശ്യം. ആ വിഷയത്തിൽ സിംഹമാംസം വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധമാകുന്നു. സുകരമാംസം മധുരവിപാകമായാൽ അല്ല എന്നാൽ വീര്യത്തിൽ ഉഷ്ണമായിരിക്കുക എന്ന വിഷയത്തിൽ രണ്ടും വിചിത്ര പ്രത്യയാരാബ്ധമാകുന്നു.

ഒന്നോ അധികമോ ധർമ്മങ്ങളിൽ ആരംഭവൈചിത്ര്യം സംഭവിക്കാമെന്നും ഇതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കാം. രസത്തെ ആദ്യം പറയുക എന്ന സങ്കേതം അനുസരിച്ച് അതിനെ ആശ്രയിച്ച് മറ്റുള്ളവയുടെ വൈചിത്ര്യത്തെ പരിശോധിച്ചു എന്ന് മാത്രം. മറ്റൊരു ധർമ്മത്തെ മുഖ്യമായി കണക്കാക്കിയാലും ഫലത്തിൽ വ്യത്യാസം വരുന്നില്ല. ഉത്സർഗ്ഗത്തെ അപേക്ഷിച്ച് അപവാദം എപ്പോഴും കുറവായിരിക്കും എന്നത് കൊണ്ട് ദ്രവ്യങ്ങളിൽ ഏറിയപങ്കും സമാനപ്രത്യയാരാബ്ധങ്ങളും ഏതാനും ചിലത് മാത്രം വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധങ്ങളുമാകുന്നു. **‘ഭോഷാ: ദുഷ്ടാ: രസൈ:’** തുടങ്ങിയ സാമാന്യവിധികൾ (പരിഭാഷകൾ എന്ന് പറയാം) സാധുക്കളായി തീരുന്നതിന് കാരണം അതാകുന്നു. വിരുദ്ധകാര്യകരത്വം വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധത്വം എന്ന നിർവചനം നിഷ്കർഷ പോരാത്തതാണെന്ന് ഇത്രയും കൊണ്ട് വ്യക്തമായല്ലോ?

‘സകലപദാർത്ഥാനാം കാര്യനിഷ്പാദനം കൽപിതം ത്രിധാ ഗൃഹ്യതേ വീര്യം പ്രഭാവോ വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധമിതി തേഷാം കലയാ ഭേദശ്ച’ എന്നിങ്ങനെ വീര്യവും പ്രഭാവവും വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധവും(?) കല കൊണ്ട് മാത്രം ഭിന്നമെന്ന് ഇന്ദുവിൽ കാണുന്നതിലും നിഷ്കർഷ പോരെന്ന് തോന്നുന്നു. ഒന്നാമത് വീര്യം, പ്രഭാവം എന്നിവ പോലെ വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധം ദ്രവ്യത്തിലെല്ലാമുള്ള ഒരു ധർമ്മവിശേഷമല്ല. രണ്ടാമത് അവ തമ്മിലുള്ള ഭേദം അത്ര അപ്രധാനമെങ്കിൽ താരതമ്യത്തെ കൽപിച്ച് ഏതെങ്കിലും ഒരു ധർമ്മമായി പറയുകയാകും ശാസ്ത്രീയമായി ലാഘവമുള്ളത്. മൂന്നും തികച്ചും ഭിന്നങ്ങൾ തന്നെ എന്ന് നിശ്ചയിക്കുന്നു. വീര്യം (അഷ്ടവിധമായാലും ദ്വിവിധമായാലും) ഗുണോൽകർഷം കൊണ്ടുള്ളതാകുന്നു. കർമ്മലക്ഷണം വീര്യം എന്ന് രസവൈശേഷികത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള ബഹുവിധവീര്യവാദം പ്രാചീനമാകുന്നു. ന്യായത്തിലും മറ്റുമുള്ളതുപോലെ ആയുർവേദത്തിലും നവ്യമായ മതം അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട് എന്ന് വിചാരിക്കണം.

വാഗ്ഭടനിൽ എത്തി നിൽക്കുന്നത് അതാണ്. (സിദ്ധാന്തപരമായി കുറെക്കൂടി നവ്യത വരുത്തിക്കൂടാതെ കയില്ല എന്ന് ഈ ലേഖകന് പലപ്പോഴും തോന്നാറുണ്ട്.) ഇതരഗുണങ്ങൾ ശീതത്തോടോ ഉഷ്ണത്തോടോ ചേരുമ്പോൾ മാത്രമാണ് ദോഷത്തെ കോപിപ്പിക്കുന്നത്. മറ്റു ഗുണങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുള്ള സാമർത്ഥ്യം ശീതോഷ്ണങ്ങൾക്കുണ്ട് എന്നതാണ് അവയുടെ വീര്യസംജ്ഞയ്ക്ക് കാരണമായ ഗുണോൽകർഷം. പരസാമർത്ഥ്യഹീനത്വാത് ഗുണാ ഏവേതരേ ഗുണാ: (ഗുണങ്ങൾ എന്നതിന് അപ്രധാനങ്ങൾ എന്നർത്ഥം). വീര്യം ചിന്ത്യാക്രിയാഹേതുവാകുന്നു. ക്രിയയ്ക്ക് കാരണം വീര്യമാണെന്നും അതിന് കാരണം വീര്യസന്നിവേശവിശേഷമാണെന്നും ചിന്തിക്കാമെന്നർത്ഥം. പ്രഭാവമാകട്ടെ അചിന്ത്യാക്രിയാഹേതുവാകുന്നു. കർമ്മം കൊണ്ടനുഭവമാണത്. അതങ്ങനെയാണെന്നല്ലാതെ അതിന് ഹേതുവെന്താണെന്നോ ദ്രവ്യത്തിൽ അതുണ്ടാകുന്നതിനുള്ള ഭൂസന്നിവേശവിശേഷം എന്താണെന്നോ ഊഹിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. വിചിത്രപ്രത്യയാരാബ്ധത്തെയാകട്ടെ സാമാന്യം വിട്ടുള്ള അപവാദമാണ്. അതിന്റെ ക്രിയകൊണ്ട് ഗുണമോ വീര്യമോ വിപാകമോ മറ്റൊരു തരത്തിലായിരിക്കുന്നതിനെ മറ്റു തരത്തിലായിരിക്കുന്ന അതെന്താണെന്ന് ഊഹിക്കാം. അതിന് കാരണമാകുന്ന ഭൂതാംശസന്നി

വേശവിശേഷത്തെയും അനുമാനിക്കാം. ശാസ്ത്രത്തിൽ മുഖ്യമായ പ്രമാണം അനുമാനമാണല്ലോ?

ദ്രവ്യവിജ്ഞാനത്തിൽ ഗുണകർമ്മങ്ങളെ കുറിക്കുമ്പോൾ രസം, ഗുണം, വിപാകം, വീര്യം, പ്രഭാവം വിചിത്രപ്രത്യയാരബ്ധത എന്നിവയെ കുറിച്ച് ചിന്തിച്ച് ദ്രവ്യത്തിന് എന്തുകൊണ്ട് കർമ്മത്തിൽ മാറ്റം വന്നിരിക്കുന്നു എന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

(കോട്ടയ്ക്കൽ ആയുർവേദ കോളേജ് മാഗസിൻ - 1977-78)

